

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

Polisi ar y defnydd priodol o reolaeth ac ataliaeth:

Rheoliad 21 o Reoliadau Gwasanaethau Maethu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2018

Diben:

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn gwahardd defnyddio rheolaeth ac ataliaeth ac ni ddylid ei weithredu oni bai nad oes opsiwn arall i reoli sefyllfa lle gallai plentyn neu berson ifanc fod yn risg iddynt hwy eu hunain neu i eraill. Mae'r polisi hwn yn darparu canllawiau ynghylch y defnydd priodol o reolaeth ac ataliaeth ar gyfer gofalwyr maeth ac mae'n rhoi arweiniad ynghylch y dyletswyddau y mae'n rhaid eu cymryd yn dilyn unrhyw ddefnydd o reolaeth neu ataliaeth briodol.

HANES DOGFENNAU			
Rhif y fersiwn:	1	Statws: (drafft/terfynol)	terfynol
Dyddiad Ysgrifenedig	Hydref 2023	Dyddiadau Cyhoeddi ar gyfer ymgyngori	Tachwedd 2023
Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb			
Dogfennau ategol			
Awdurdodwyd gan: Cyngor Cabinet Penaethiaid Gwasanaeth Tîm Rheoli Plant/ Oedolion	Dyddiad: 21.12.23	Cadarnhawyd gan: J Llewellyn cyngor	Dyddiad: Ionawr 2024
Cyfrifoldeb Arweiniol: Joe Rhys Jones	Awdur: Laura Roberts	Dyddiad Gweithredu: Mawrth 2024	Dyddiad Adolygu: Mawrth 2025
Canlyniad yr Adolygiad:			

Tabl Cynnwys

Cynnwys	Tudalen
Amcanion Polisi	4
Diffinio rheolaeth ac ataliaeth	4
Defnyddio rheolaeth ac ataliaeth	4
Adrodd am ddigwyddiadau	5
Hyfforddiant	5
Yn dilyn achosion o reolaeth ac ataliaeth briodol	6
Monitro ac adrodd am ddigwyddiadau rheoli ac atal priodol	7

Amcanion polisi

Nod y polisi yw:

- Diffiniwch y defnydd o reolaeth ac ataliaeth.
- I fanylu ar y sefyllfaoedd lle gellir defnyddio rheolaeth neu ataliad priodol.
- Y broses ar gyfer cofnodi ac adrodd ar y defnydd o reolaeth neu ataliaeth briodol gan ofalwyr maeth.
- Sut yr eir i'r afael â hyfforddiant a chymorth ar gyfer rheoli'r defnydd o reolaeth ac ataliaeth briodol.
- Trefniadau ar gyfer monitro ac adrodd achosion o reolaeth ac ataliaeth briodol gan Reolwr Tîm Maethu Cymru

Deddfwriaeth mewn perthynas â'r defnydd priodol o reolaeth ac ataliaeth

- Deddf Plant 1989
- Deddf Safonau Gofal 2015
- Y Fframwaith ar gyfer Polisi ac Ymarfer Ymyrraeth Gorfforol Gyfyngol 2005
- Deddf Hawliau Dynol 1998
- Y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol a Rhyddid Sylfaenol
- Deddf Galluedd Meddyliol (Diwygio) 2018
- Rheoliadau Gwasanaethau Maethu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2018

Diffinio rheolaeth ac ataliaeth

At ddibenion y polisi hwn ac yn unol â rheoliad 21 o Reoliadau Gwasanaethau Maethu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2018, mae person yn rheoli neu'n atal plentyn neu berson ifanc os yw'r person hwnnw—

- yn defnyddio, neu'n bygwth defnyddio, gorfodi i sicrhau bod gweithred y plentyn yn ei gwrthsefyll, neu
- yn cyfyngu ar ryddid y plentyn i symud, p'un a yw'r plentyn yn gwrthsefyll ai peidio, gan gynnwys trwy ddefnyddio dulliau corfforol, mecanyddol neu gemegol.

Defnyddio rheolaeth briodol ac ataliaeth

Er mwyn bod yn glir bod yr **awdurdod lleol yn gwahardd defnyddio rheolaeth a ffrwyno**, ac ni ddylai gofalwyr maeth fod yn darparu gofal neu gymorth mewn ffordd sy'n cynnwys gweithredoedd sydd â'r bwriad o reoli neu atal plentyn oni bai bod y rheini'n gweithredu:

- yn angenrheidiol er mwyn atal risg o niwed a berir i'r plentyn neu i bersonau eraill neu niwed difrifol tebygol i eiddo, a
- Ymateb cymesur i risg o'r fath

Barn yr awdurdod lleol yw bod ymagwedd gadarnhaol ac adeiladol yn cael ei defnyddio gan ofalwyr maeth i gefnogi ymddygiad plentyn yn gyson ag ef.

- diwallu anghenion y plentyn am ofal a chymorth, a
- Lles aelodau eraill o aelwyd y rhiant maeth a allai gael eu heffeithio gan y lleoliad.

Cyn defnyddio rheolaeth neu ataliaeth briodol, dylid defnyddio'r camau canlynol:

- Ymdrechion i dawelu'r sefyllfa gan ddefnyddio sgiliau cyfathrebu, sgiliau gwrando, neu roi lle i'r plentyn ifanc / person allu deall ei ymddygiad os yw'n briodol ac yn ddiogel i wneud hynny
- Gofynnwch am gyngor gan eich gofalwr maeth sy'n goruchwylio gweithiwr cymdeithasol neu unrhyw weithiwr proffesiynol priodol arall sy'n ymwneud â'r plentyn. Os y tu allan i oriau swyddfa, cysylltwch â thîm Dyletswydd Argyfwng De Cymru neu'r gwasanaeth maethu y tu allan i oriau.
- Ffoniwch yr heddlu am help.
- Cynnal awyrgylch nad yw'n wrthdrawol yn y cartref maeth.
- Gwrando ar blant a phobl ifanc a chymryd eu problemau o ddifrif.
- Cyfathrebu clir, yn enwedig pan fo negeseuon digroeso yn y cwestiwn.
- Gwobrau am ymddygiad da; a
- Trafod a chyfaddawdu.

Pan fydd angen atal, bydd y gofalwr maeth yn:

- cymhwyso'r isafswm grym sy'n angenrheidiol i atal anaf i unrhyw berson neu ddifrod difrifol i eiddo; a
- Cymhwyso grym am y cyfnod lleiaf angenrheidiol i reoli'r sefyllfa.

Ni ddylai unrhyw ataliad achosi poen yn fwriadol a dylid ei ddefnyddio mewn ffordd nad yw'n bychanu'r plentyn/person ifanc.

Mae Rheoliad 23 o Reoliadau Gwasanaethau Maethu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2018 ynghylch amddifadu o ryddid, yn datgan na ddylid amddifadu plentyn o'i ryddid er mwyn derbyn gofal a chymorth heb awdurdod cyfreithlon.

Mae Rheoliad 22 o Reoliadau Gwasanaethau Maethu Awdurdodau Lleol (Cymru) 2018 yn gwahardd defnyddio cosb gorfforol ac yn datgan bod yn rhaid i ddarparwyr yr

Tudalen 5 o 9

awdurdod lleol sicrhau nad yw gofalwyr maeth yn defnyddio unrhyw fath o gosb gorfforol ar unrhyw adeg yn erbyn unrhyw blentyn.

Adrodd am ddigwyddiadau

Os bydd digwyddiad lle mae angen defnyddio rheolaeth briodol ac ataliaeth, yna rhaid i'r gofalwr gymryd y camau canlynol:

- Rhaid i'r gofalwr roi gwybod i'w weithiwr cymdeithasol goruchwyliol o'r digwyddiad yn syth ar ôl y digwyddiad, os bydd hyn yn digwydd y tu allan i oriau gwaith yna dylid cysylltu â thîm Dyletswydd Argyfwng De Cymru neu wasanaeth maethu y tu allan i oriau ar unwaith a dylid cysylltu â'r gweithiwr cymdeithasol goruchwyliol y bore canlynol. Rhaid adrodd am bob digwyddiad **gyda 24 awr** ohono yn digwydd.
- Rhaid cofnodi **dyddiad ac amser y digwyddiad** yn y gofalwr maeth yn cofnodi logiau, ac mae ffurflen ddigwyddiad a gwblhawyd gyda manylion y digwyddiadau yn arwain at y digwyddiad, yn cynnwys manylion y digwyddiad ei hun, pa ddulliau a ddefnyddiwyd i geisio atal y digwyddiad rhag gwaethygu a sut y daeth y digwyddiad i ben.
- Rhaid i fanylion y digwyddiad ddogfennu yn llawn ble neu sut y cafodd y plentyn ei atal, trwy gyfrif ysgrifenedig manwl a thrwy ddiagramau a defnyddio map corff i ddangos pa rannau o gorff y plentyn a gysylltwyd â hwy a sut y cafodd y plentyn ei ddal yn ystod y digwyddiad.
- Dylai'r manylion hefyd gynnwys sut y gwnaeth y plentyn gyflwyno yn dilyn y digwyddiad, a pha gyngor meddygol a geisiwyd, ac os na, gofynnodd cyngor meddygol am wneud penderfyniadau ar gyfer hyn.

Dim ond fel dewis olaf a therfynol y dylid defnyddio'r defnydd o reolaeth neu ataliad priodol a phan nad oes opsiwn arall, a bydd methu â defnyddio rheolaeth neu ataliad priodol yn arwain at risg i'r plentyn neu'r llall ac ni ellir ei reoli mewn unrhyw ffordd arall.

Hyfforddiant

Fel y mae'r awdurdod lleol yn gwahardd defnyddio rheolaeth ac ataliaeth, ni ddarperir hyfforddiant ar sut i ddefnyddio dulliau o'r fath fel mater o drefn i ofalwyr maeth. Dylid trafod anghenion hyfforddi gofalwyr maeth gyda'u gweithiwr cymdeithasol goruchwylio ac mae angen iddynt adlewyrchu anghenion y gofalwyr maeth ac anghenion y plant yn eu gofal.

Cynigir hyfforddiant cymorth ymddygiad cadarnhaol i rieni maeth, sy'n canolbwyntio ar atal a dad-ddwysáu i sicrhau bod unrhyw reolaeth neu ataliad yn cael ei ddefnyddio'n rhagweithiol yn unig a phan fydd hynny'n gwbl angenrheidiol, yn unol â'r canllawiau cenedlaethol cyfredol.

Mae deall ymddygiad heriol a hyrwyddo strategaethau cadarnhaol yn ofynion dysgu craidd y Fframwaith Dysgu a Datblygu Ôl-gymeradwyo ar gyfer Gofalwyr Maethu, y mae angen i bob gofalwr maeth ei gwblhau o fewn dwy flynedd i'w cymeradwyaeth.

Gall gofalwyr maeth ofyn am unrhyw hyfforddiant y maent yn teimlo sydd ei angen arnynt i reoli anghenion y plant y maent yn darparu gofal a chymorth iddynt a dylent godi unrhyw ofynion gyda'u gweithiwr cymdeithasol goruchwylio. Pan nodir bod hyfforddiant mewn dulliau rheoli neu atal yn angenrheidiol, mae hyn i'w wneud cyn defnyddio unrhyw reolaeth neu ataliaeth o'r fath.

Os yw'r gweithiwr cymdeithasol goruchwyliol yn teimlo y gallai gofalwr maeth elwa neu angen hyfforddiant penodol ynghylch rheoli ymddygiad, yna dylid darparu hyfforddiant priodol cyn gynted â phosibl.

Yn dilyn achosion o reolaeth ac ataliaeth

Yn dilyn achos o reolaeth ac ataliaeth, bydd yr awdurdod lleol yn ymchwilio'n llawn i'r wybodaeth am y digwyddiad ac yn ei hadolygu'n llawn er mwyn sicrhau ei fod:

- Fe'i defnyddir fel rhan o ddull rhagweithiol o gefnogi ymddygiad.
- yn gymesur â risg a difrifoldeb y niwed hwnnw i'r plentyn sy'n derbyn gofal a chymorth neu berson arall.
- Ystyried asesu anghenion y plentyn
- Dilyn y ddeddfwriaeth a'r canllawiau presennol.

O fewn 14 diwrnod i'r digwyddiad gael ei gynnal, cynhelir adolygiad gan y Rheolwr Tîm Maethu, mewn cydweithrediad â Gweithiwr Cymdeithasol / Rheolwr Tîm y Plentyn. Yn dilyn adolygiad o'r uchod, os bernir bod unrhyw ddefnydd wedi bod yn amhriodol neu'n anghymesur i'r sefyllfa, gallai hyn arwain at gychwyn gweithdrefnau adran 47. Cyfeiriwch at y Gweithdrefnau Diogelu i gael gwybodaeth am y broses ar gyfer ymchwiliadau adran 47.

Monitro ac adrodd ar ddefnydd priodol o reolaeth ac ataliaeth.

Bydd yr awdurdod lleol yn sicrhau bod staff maethu a gofalwyr maeth yn ymwybodol o, yn deall ac yn dilyn y polisi a'r gweithdrefnau ar y defnydd priodol o reolaeth ac ataliaeth.

Mae staff a gofalwyr maeth yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am y polisi a'r gweithdrefnau, yn unol ag unrhyw newidiadau i ganllawiau a deddfwriaeth.

Mae trefniadau yn eu lle fel bod darparwyr yn gallu gwirio bod modd i ddarparwyr wirio pryd bynnag y bydd rhieni maeth yn defnyddio mathau o reolaeth neu ataliaeth, yn gallu gwirio bod:

- yn cael ei ddefnyddio fel rhan o ymagwedd ragweithiol tuag at ymddygiadol.
- cefnogi
- yn gymesur â'r risg o niwed a difrifoldeb y niwed hwnnw i'r plentyn sy'n derbyn gofal a chymorth neu unrhyw berson arall.
- yn ystyried yr asesiad o anghenion y plentyn
- dilyn y ddeddfwriaeth a'r canllawiau presennol.

Mae cofnodion o'r defnydd o reolaeth ac ataliaeth yn cael eu hadolygu a'u hadrodd yn yr adolygiad ansawdd gofal, sy'n cael ei gwblhau bob chwe mis.

Ffurflen Adborth Enw Polisi:

Rhowch fanylion adnabod o 'Hanes Dogfennau' o'r clawr blaen

Rhif y fersiwn:		Statws: (drafft/terfynol)	
Dyddiad ysgrifenedig:		Dyddiad cyhoeddi ar gyfer ymgynghori	

Byddai'r **Grŵp Datblygu Polisi** yn gwerthfawrogi eich awgrymiadau a'ch sylwadau i'w hystyried ar gyfer yr **Adolygiad** nesaf. Hoffem eich adborth ar y ddogfen hon a byddem yn croesawu eich barn ar yr hyn y dylid ei ychwanegu, ei gymryd i fwrdd neu ei newid. Hoffem hefyd gael gwybod am:

- Materion ymarfer neu hyfforddiant cysylltiedig sy'n seiliedig ar dystiolaeth
- Unrhyw feysydd ymarfer a fyddai o fudd i ofal defnyddwyr gwasanaeth drwy gael eu hychwanegu at y ddogfen, neu unrhyw agweddau eraill ar ymarfer y dylid eu cynnwys yma
- Unrhyw gamgymeriadau ffeithiol neu wallau yn y ddogfen
- Materion cysylltiedig eraill a fyddai'n helpu i lywio'r polisi.

Defnyddiwch y lle isod a gorlifo ar gyfer eich sylwadau.

Byddai'n ddefnyddiol pe gallech ddyddio eich sylwadau.

Mae croeso i chi ychwanegu neu atal eich manylion adnabod eich hun fel y gwelwch yn dda.

Dychwelwch eich sylwadau at

Os hoffech gael y wybodaeth hon mewn iaith neu fformat arall, cysylltwch â Rheolwr Tîm Maethu Cymru